

DIT VERHAAL VINDT zijn oorsprong in de tijd dat er in Torne Lappmark, gelegen in het uiterste noorden van Zweden, nog wilde rendieren leefden en de rivier nog ongestoord kon voortrazen. De zalm paaide, de dennen reikten tot aan de lage hemel en het water stroomde zoals het sedert de schepping had gedaan.

Dit was het gebied waar de pioniers zich vestigden.

Ze bouwden hun houten huizen aan weerszijden van Långviken, een smalle rivierbaai, die zo'n twintig kilometer ten noorden van Stenträsk aan de westkant van de Luleälven tot diep in het landschap doorliep.

Een schitterende wereld, op zijn eigen manier mooi, maar hard als de diepbevroren aarde.

De berg, die hoog noch plat was en door lucht, moeras en water was omgeven, torende dreigend boven de mensen uit en werd in het Lule-Samisch, het dialect dat in die streek gesproken werd, omschreven in termen als *dálkke* en *várre*: 'berg' en 'stormweer'.

Het was dan ook geen vriendelijke plek. Een wirwar van steenhopen, door wind geteisterde dwergberken, bergbeekjes en afbrokkelende rotswanden, ingeklemd tussen naaldwouden en kale bergtoppen, maakte het een moeilijk toegankelijk gebied.

Beide families beweerden dat ze er het eerst waren. De Långströmmers, die uit oostelijke richting kwamen, van de ijzersmelterijen, arbeidersvolk dus. En de Stormbergers, afkomstig uit

het zuidelijker gelegen kustgebied, die hun familienaam gebruikten om te betogen dat zij, als afstammelingen van een geslacht van *birkarlar* en *lappfogdar* – kooplieden en belastinggaarders – voorraangsrecht hadden op de grond. Een argument dat mogelijk een kern van waarheid bevatte, maar hier niet ter zake deed, althans, zo redeneerde de familie Långström.

Het gehucht Långviken lag daar al meer dan honderd jaar, met zijn huizen en stallen, hooischuren en voorraadschuurtjes op palen, met zijn huwelijken, geboortes en conflicten.

Pas na de komst van een weg begrepen de bewoners dat ze daar al die tijd geïsoleerd geleefd hadden.

En toen Vattenfall vervolgens besloot om enkele kilometers stroomafwaarts de grootste waterkrachtcentrale van Noord-Europa te bouwen, waren de dagen van het onbeduidende gehucht geteld. Het water zou tot ver boven de boomtoppen komen te staan. Långviken moest onder water worden gezet voor de energierijke en fossielvrije toekomst van Zweden.

Hier begint ons verhaal eigenlijk pas echt, nog vóór de moorden en de kluisroof bij Kaltis, vóór alle geheimen en levensleugens, want net als de silhouetten op de bodem van het stuwmeer is deze geschiedenis ontstaan uit wat er voor die tijd was.

STENTRÄSK, MIDZOMER 2021

MIDDEN ONDER HET liedje ‘Små grodorna’ kwam Wikings overleden echtgenote in het moeras bovendrijven. Of, beter gezegd: dat was het moment waarop het bekend werd.

Een bessenplukker had haar gevonden. Ze lag in de noordwesthoek van het moeras bij Kallmyren, niet ver van de plek waar ze ruim dertig jaar geleden op een nazomerse dag verdwenen was.

Het nieuws ging als een lopend vuurtje door de mensenmenigte die zich bij Kvarndammsvallen rond de meiboom verzameld had, en deed het blaasorkest midden in een versregel verstommen.

Wiking, die net zijn moeder was verloren en onlangs een zware kankerbehandeling had ondergaan, reageerde sceptisch en onbewogen op het bericht.

‘Is het zeker dat het een mens is? Niet een eland of iets anders?’ vroeg hij, uit ervaring wijs geworden.

Collega Roland Larsson tuurde in de richting van de Stormberg.

‘Het lijkt een mensschedel.’

‘Ik rij achter jullie aan,’ zei Wiking.

Hij was nog maar net op de feestplaats gearriveerd. Officieel zat hij nog ziek thuis, dus als politiechef had hij geen dienst.

Enkele oud-collega's van zijn moeder kwamen naar hem toe om hem te condoleren. Hij dacht eerst dat het om zijn gevonden echtgenote ging, maar de condoleances betroffen zijn moeder,

Karin, die ooit als plaatsvervangend hoofd bij de sociale dienst had gewerkt. Een paar dagen vóór ze haar eerste coronavaccinatie zou krijgen, was ze met het virus besmet geraakt en kort daarop was ze overleden. Hij bedankte wat onhandig en stelde Alice aan hen voor, zijn nieuwe vriendin.

‘En nu hebben ze Helena dus ook eindelijk gevonden,’ zei een kerel, die Alice met stralende ogen opnam. ‘Moet toch een opluchting zijn, om het eindelijk te kunnen afsluiten.’

‘Wat wil je dat ik doe, zal ik maar terugrijden naar Luleå?’ fluisterde Alice toen het gezelschap was afgedropen.

‘Nee,’ zei Wiking, ‘ga maar naar het appartement.’

‘Weet je het zeker? Zullen de mensen dat niet raar vinden?’

Hij keek haar niet-begrijpend aan.

‘Als ik in mijn eentje in jouw huis rondloop,’ zei ze. ‘Misschien moet je in alle rust om je echtgenote kunnen rouwen?’

‘Dan pakken ze maar de telefoon om ergens een klacht in te dienen.’

Alice verliet het grasveld bij Kvarndammsvallen zonder nog om te kijken.

Wiking liep weg naar de parkeerplaats achter het politiebureau, ontgrendelde zijn Volvo, stapte in en staarde een tijdje naar de wolken die achter de kerktoren langs de hemel joegen. Het leek te gaan regenen. Hij had een kurkdroge mond, een bijwerking van de bestraling. Zijn speekselklieren waren beschadigd. Hij had het advies gekregen vaak kauwgom te kauwen, maar daar had hij een hekel aan.

Hij vroeg zich af wie er in het moeras boven was komen drijven.

In de achteruitkijkspiegel zag hij zijn collega's de parkeerplaats op lopen en in de surveillancewagen plaatsnemen. Hij startte de motor met de startknop op het dashboard.

Eén ding wist hij in elk geval zeker.

Het was niet Helena die daar in het moeras lag.

Hij volgde de surveillancewagen naar weg 374, langs Pålberget en verder, het terrein van de Testbasis op. Over bochtige bosweggetjes, die op geen enkele manier gemarkeerd waren. Ten slotte parkeerde hij de auto naast een verbleekt verbodsbord uit vervlogen tijden:

MILITAIR TERREIN
Verboden toegang voor niet-Zweden
RESTRICTED AREA
Entry prohibited for aliens
SPERRGEBIET
Zutritt für Ausländer verboten
ZONE PROHIBEE
Accès interdit aux étrangers
SUOJA-ALUE
Pääsy ulkomaalaisilta kielletty
САНКТУАРЬ
Доступ запрещен для иностранцев

De ‘bessenplukker’ was een man van een jaar of vijfenveertig, met een grote baard en een verrekijker op zijn buik. Hij stak zijn hand op om te groeten en stelde zich voor als Ludvig. Roland Larsson noteerde zijn persoonsgegevens.

‘Nou, vertel eens, Ludvig,’ zei Wiking, ‘wat voor bessen pluk je hier bij het moeras? In juni?’

Ludvig glimlachte onzeker en toonde de inhoud van zijn jaszak: er lagen een paar vogeleitjes in.

‘Bosgors,’ zei hij. ‘Vrij zeldzaam, maar niet langer bedreigd. Ik heb niets verkeerd gedaan.’

Wiking bekeek de vogeleitjes, wit met roodbruine stippen.

‘De bosgors broedt in mei,’ zei hij. ‘Dit is van een fitis.’

De eierdief, klaarblijkelijk een beginneling, keek nogal beuteuterd. De fitis was de gewoonste vogel van Zweden.

‘Kunt u ons de vindplaats wijzen?’ vroeg Fatima Al-Aziz, de

aspirant uit Rättvik, die na haar opleiding op het bureau was blijven werken.

Ze liepen in ganzenmars het moerasgebied in, de collega's vlak achter de eierdief, Wiking als laatste achteraan. Het was helemaal niet ver, nog geen honderd meter.

'Er is iets dwars door het lichaam gegroeid,' zei de eierdief en hij wees.

Het was inderdaad een mens, of beter gezegd het skelet van een mens: schedel en romp, armen en benen. Het dreef in het modderwater, amper een meter bij de veenstrook vandaan, omringd door schaarse veenvegetatie: wat dopheide, veenbloembies, veenbessenstruikjes. In een bosje met moerasrozemarijn meende Wiking restanten van een vogelnestje te ontwaren.

Wat moest een volwassen kerel met een paar fitiseitjes?

'Dank je,' zei Roland Larsson tegen de eierdief. 'We weten genoeg. Je mag nu naar huis.'

De man maakte geen aanstalten om te gaan, hij bleef verwachtingsvol naar de botresten staan staren.

'U wordt dringend verzocht te vertrekken, en wel nu meteen,' zei Fatima Al-Aziz, en ze gebaarde met haar hele arm in de richting van de keerplaats.

De eierdief mompelde iets en sjokte weg.

'Drijft een skelet altijd?' vroeg Fatima zachtjes.

'De wet van Archimedes,' zei Roland Larsson. 'Heeft met de dichtheid van het water te maken. Een ei in een glas water zakt naar de bodem, maar doe je er bakpoeder bij, dan gaat het drijven. Als er maar genoeg rotzooi in een moeras ligt, dan drijft zo ongeveer alles.'

Met een duimstok in zijn hand hurkte hij naast het stoffelijk overschot neer.

'Iets minder dan één meter tachtig,' zei hij en hij vouwde de duimstok weer op. 'Hoe lang was Helena?'

'Één meter achtenzestig,' zei Wiking.

'Één meter tachtig is de gemiddelde lengte van een Zweedse

man,' zei Fatima. 'Er zijn niet zoveel vrouwen die zo lang zijn.'

De kans was dus groot dat het om een man ging.

'Wat steekt er uit de borstkas omhoog?' vroeg Wiking. Hij kwam wat dichterbij en ging naast zijn collega staan.

Het skelet was verkleurd en deels met mos en algachtige planten begroeid. Het leek min of meer intact, door sterke banden bijeengehouden, met uitzondering van enkele vingers en tenen die misten, en een gat links in de borstkas. Een heel aantal ribben ontbrak. Schuin tegen de ruggengraat hing een verrotte boomstam, of restanten van iets van hout.

'Een stok?' zei Fatima Al-Aziz. 'Of een boom? Dwars door het lichaam gegroeid?'

'Het ding moet oorspronkelijk een stuk dikker zijn geweest,' zei Roland Larsson. 'Het is eerder een flinke staak.'

Ze stonden een tijdje naast elkaar naar het stoffelijk overschot te staren, de met mos gevulde oogkassen, de tenen die in de lucht wezen. Vervolgens trok Roland een handschoen aan, hij ging weer op zijn hurken zitten en reikte naar het stuk hout dat uit het lichaam omhoogstak, maar zijn rechtervoet glipte weg waardoor hij in het water gleeed. Wiking en Fatima grepen snel ieder een arm beet en trokken hem weer op het droge; tot aan zijn borstkas was hij doorweekt. Het skelet deinde zachtjes op het golvende water. In zijn hand had Roland een stuk van het houten voorwerp. Het verkrumelde onder zijn vingers. Hij keek naar de overledene in het moeras.

'Er heeft een houten staak door zijn borstkas gezeten,' zei Roland, 'die hem in de diepte van het moeras op zijn plek hield.'

Ze staarden naar het gat waar ooit het hart gezeten had.

'Doordat de staak verrot is, is hij boven komen drijven,' zei Wiking.

Het begon ineens te waaien, de wind rukte aan het wollegras en de kromgegroeide dennen. De lucht betrok.

'In de aarde vastgespietst,' zei Fatima, 'als een vampier. Zou hij uit de middeleeuwen stammen?'

‘Misschien,’ zei Wiking, ‘maar niet waarschijnlijk. Het is hier kleddernat, eerder een plas dan een moeras. Een houten staak in het water blijft niet honderden jaren goed. Dan was hij wel eerder boven komen drijven.’

De eerste regendruppels vielen al, dik en warm.

‘We moeten het gebied maar afzetten en proberen hem er zo heel mogelijk uit te halen,’ zei Roland. ‘Maar ik moet eerst wat droogs aantrekken. Hoe zit het eigenlijk, Wiking, wanneer kom je weer terug op het werk?’

Wiking wendde zijn gezicht naar de regen.

‘Misschien wel nooit,’ zei hij.

Het ging harder regenen, maar het werd in elk geval niet donker. Tijdens midzomernacht was het licht in Stenträsk enigszins verzwakt, maar echt schemeren deed het niet. De zon ging niet onder. Rond middernacht bleef ze een uurtje boven de bergkam hangen, om vervolgens weer langzaam omhoog te klimmen. Erg hoog kwam ze echter nooit, de zon ging in een wijde boog de hele horizon rond, tot ze weer bij de bergtoppen was.

Wiking reed door de regen terug naar Stenträsk en zette de radio aan. Enkele jongeren lachten, ze hadden het over podcasts, vriendjes en radioprogramma's. Hij deed de radio weer uit. Modderwater spatte rond de banden op, een van de ruitwissers piepte. Hij overwoog even een kauwgompje te nemen, maar zag er toch maar van af.

Toen hij zijn auto voor de huurflat aan de Kvarndammsvägen had geparkeerd, haalde hij zijn telefoon tevoorschijn. De receptionist van het politiebureau had hem een aantal sms'jes gestuurd. De lokale kranten en radiozender P4 Norrbotten hadden gebeld, ze wilden een reactie op de vondst in het moeras. Dat verbaasde hem niets. Na de kluisroof bij Kaltis was Helena's verdwijning de meest legendarische en mysterieuze gebeurtenis die in de directe omgeving had plaatsgevonden.

Hij sms'te terug dat hij niets te zeggen had.

Hij nam de trap naar het appartement op de tweede verdieping dat ooit van hen beiden was geweest. Van hem en Helena. Misschien nog wel het meest van háár. Zij was degene die erop aan had gedrongen samen terug te keren naar zijn thuisstad.

Nu wist hij waarom.

Even ten noorden van het stadje lag de Missile Test Range Stenträsk, het grootste militaire terrein in Europa dat speciaal ontwikkeld was voor het testen van massavernietigingswapens, en Helena Isaksson was niet de dochter van een diplomaat. Ze was een Sovjet-Russische *illegal*, die in opdracht van haar meerdere toegang moest zien te verkrijgen tot de testresultaten van bovengenoemde Testbasis. Wiking en hun twee gemeenschappelijke kinderen, Markus en Elin, dienden als gijzelaars, zodat Helena de GROE, de Russische militaire inlichtingendienst, zou blijven gehoorzamen. Maar toen het IJzeren Gordijn viel, werd ze op brute wijze naar Moskou teruggehaald, om na verloop van tijd in de v's te worden gestationeerd.

Voor Wiking, en alle anderen, was ze in het moeras bij Kallmyren verdronken.

Toen haar Sovjet-Russische 'echtgenoot' aan het begin van de eenentwintigste eeuw kwam te overlijden, werd ze uiteindelijk op het hoofdkwartier van de GROE in Moskou geplaatst, waar ze de rang van kolonel kreeg en op de Tweede Afdeling van de organisatie verantwoordelijk werd voor het analyseren van informatie uit openbare bronnen.

Maar toen de GROE, ondanks Helena's jarenlange trouwe medewerking, tóch van plan bleek te zijn hun zoon Markus uit de weg te ruimen, was ze overgelopen. Ze had haar eigen dood in scène gezet, was door de Zweedse inlichtingendienst op een strand aan de Finse Golf opgepikt, en daarna had ze al haar kennis over de Russische inlichtingendienst met de Zweedse gedeeld. Als dank kreeg ze een nieuwe, reeds klaarliggende identiteit: ze werd Alice Eriksson, systeemprogrammeur, woonachtig te Nacka, even buiten Stockholm. Ze had enige plastische chi-

urgie ondergaan, ze had haar haar geknipt en geverfd en ze droeg bruine contactlenzen.

Vanwege de verwachte economische groei in Norrbotten was Alice Eriksson naar Luleå verhuisd. Zij en Wiking hadden elkaar 'ontmoet' op Tinder, een onplezierig maar noodzakelijk spel. Wiking had eerst met twee anderen moeten afspreken voor hij Alice mocht ontmoeten.

Hij wilde er niet aan denken wat er zou gebeuren als de Russen erachter kwamen dat ze nog leefde. Als ze bij hem was, begon het hem nog altijd te duizelen. Hij draaide de voordeur van het slot, trok zijn schoenen uit en zette ze naast de hare in het schoenenrekje.

'Heb je honger? Ik heb net pasta opgezet.'

Ze stond in de deuropening naar de keuken, een silhouet dat afstak tegen het grauwe licht van het raam. Koken was nooit haar sterkste kant geweest. Hij liep naar haar toe, trok haar tegen zich aan. Ze was nog steeds echt.

Hij kuste haar, vluchtig en voorzichtig.

'Nee, dank je, ik hoef niks. Misschien neem ik later wel een boterham.'

'Laat maar weten als je je bedenkt.'

Hij ging naar de woonkamer en liet zich op de bank neerploffen, duizelig van de inspanning bij het moeras. Hij deed de sjaal af die hij om zijn hals had gewikkeld om zich tegen de zon te beschermen, stopte een stuk kauwgom in zijn mond. Fruitmaak.

Afgelopen winter, toen de kankerbehandeling bijna achter de rug was en alle bijwerkingen ineens met volle kracht toesloegen, had hij serieus gedacht dat hij doodging. Hij snapte niet dat het mogelijk was in leven te blijven als je je zó hondsberoerd had gevoeld.

Toch had hij dat gedaan.

En toen kwam zij.

Hij hoorde haar in de keuken rommelen. Hij nam de kauw-

gom uit zijn mond, stopte die terug in het papiertje en gooidde het pakketje weg.

‘Helena!’ riep hij. ‘Ik wil toch wel een beetje.’

Een minuutje later kwam ze de kamer binnen met twee dampende borden spaghetti, die een geur van boter en sojasaus verspreidden.

‘Alice,’ zei ze. ‘Dat is belangrijk.’

Hij draaide met zijn vork in de spaghetti. Kaas en boter smolten en vormden samen met de sojasaus een bruinige brij.

‘Raak je nooit in de war wie je bent?’ vroeg hij.

Ze kauwde intensief en slikte.

‘Nu niet meer,’ zei ze, lusteloos in de spaghetti prikkend.

‘Vertel eens,’ zei hij. ‘Hoe was het om Markus weer te zien?’

Ze keek weg in de richting van de boekenkast, liet haar vork op haar bord vallen. Staarde een tijdje voor zich uit.

Voor ze naar de feestplaats gingen waren ze, voor het eerst, bij Markus en Josefin thuis geweest. Markus had vrij onverschillig tegen haar gedaan. Voor hem was ze de zoveelste Tinderdate waar zijn vader mee aan kwam zetten, waarom zou hij daar moeite voor doen? Hij wist dat Wiking nog een paar andere vrouwen had ontmoet, een vroedvrouw uit Boden en een architecte uit Piteå, die Cecilia heette. Markus’ vrouw, Josefin, had juist overdreven hartelijk gedaan. De kinderen waren verlegen maar ook nieuwsgierig geweest, ze hadden haar hun tekeningen en speelgoed laten zien.

‘Het was eigenaardig om hem weer te zien,’ zei ze vervolgens. ‘Onwerkelijk. Al die jaren heb ik met pijn in het hart naar mijn kindje verlangd, en nu is hij ineens een volwassen man. Een vader. Aardig en zorgzaam. Slim en integer.’

Ze keek Wiking aan, glimlachte voorzichtig.

‘Je hebt goed werk geleverd.’

‘Vind je niet dat we het moeten vertellen? Wie jij bent.’

Ze schudde haar hoofd, draaide weer wat spaghetti om haar vork.